

Pályázatok

Minden szó egyszeri beiktatása 16. vastagon szedett betűkből 32 fillér.

IN DER AUT. ORTH. ISRAEL. KULTUSGEMEINDE FRAUENKIRCHEN (Boldogasszony, Burgenland) gelangt die Stelle eines **שו"ת וקורא** und vorzüglichen **Baal Tfilo** zur Besetzung. Es wird Werth darauf gelegt, das der Bewerber **ושם וצורה** besitze und werden solche bevorzugt. Gehalt laut Übereinkommen, nebst halbe **שתיטה** und Nebenemolumente. Reisespesen werden nur den Berufenen vergütet.

Frauenkirchen, im Juni 1930.
Der Vorstand.

Csodaszép parókák

Tartós ondolás (Dauerwellen) és hajfestések. — Szolid árak!

Pock Károly
hőlgyszobrász
Budapest
VI. Andrassy-ut 19
Telefon Aut. 199-10

Hévízfürdön
több orth. rabbinátus által
elismert MANDEL-féle
orth. **כשר**
vendéglő
Június 1-én megnyitott.

— ALDOTT ÁLLAPOTBAN LÉVŐ NŐK és ifjú anyák a természetes „Ferenc József” keserűvíz használata által rendes gyomor- és bél-működést érnek el. A modern nőgyógyítás főképviselei a Ferenc József vizet igen sok esetben kipróbálták és kivétel nélkül gyorsan, megbízhatóan és fájdalom nélkül hatónak találták. A Ferenc József keserűvíz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

Apróhirdetések

Hirdetési díjszabás: minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. **Allást keresők**nél szavankint 13, vastagon szedett betűkből 26 fillér. Apróhirdetéseket felvétele: Budapest, VII., Sipucca 10. — Jelíges levelek kettős borítékban válaszbélyeggel ugyanoda intézendők. — Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közzétehetőek.

HUSZONEGY esztendő óta közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi ut 57/b. — Telefon. — cégnekiüli levelezés.

KIZÁRÓLAG előkelő körökben, házasságokat legdiszkrétebben közvetít Meisels héber könyvkereskedés és tálsziszövöde, Rombach-u. 8. A Rombach templommal szemben.

ROKONOMAT, intelligens leány, kimondott szépség, férjhez adnám önálló iparoshoz vagy kereskedőhöz. Hozomány kelengyén és butoron kívül 5000 P. „Vallásos” jelígre válaszbélyeggel.

ORTH. RABBISZÉK betöltésére megbízom részére házasság céljából nőtlén fiatallembert keresek. Válaszbélyeg. Löwinger Sámuel, Kaba.

HÁZTARTÁS minden ágában s az összes irodai teendőkből jártas vallásos családból való leány megfelelő alkalmazást keres, jobb orth. családban. Szíves megkereséseket „Somré Sabosz” jelígen a kiadó továbbít.

SZIGORUAN szombattartó fiatal segéd, fűszer-, vas- és rövidáru-szakmában jártas, állást keres. Cim: Schiff Sándor, Sopron, Széchenyi-tér 15.

JÓ HÁZBÓL való fiatal tanonc felvétetik. Heiden ékszerész, Király ucca 21.

OKLEVELES tanító ügyesen előkészít magántanulókat, polgári, gimnáziumi és reáliskolai osztályokra, esetleg javítóra, menne vidékre is. Szíves megkeresések „Perfekt német” alatt kiadóba kéretnek.

NYÁRI hónapokban fiuk héber tanítását, valamint **barmicvó** előkészítését olesón vállalom. Mohrer Oszkár, Király-u. 41. II e. 16.

MISKOLCON a volt Blumberger-féle helyiségben Engel streng orth. kóser étkezdéje újra megnyitott.

SIRKÓZLETHEZ, mely vidéki városban régóta fennáll, szakértő társat keresek. Tőke nem szükséges. Cim „Megbízható” jelíge alatt a kiadóban. Válaszbélyeg.

ELŐKELŐ orthodox házba vallásos, perfekt német nevelőnő nagyobb gyermekek mellé felvétetik. Ajánlatok „Vidéki város” jelígre a lap kiadóhivatalába.

SZIGORUAN orth. háztartásom részére, a háztartásban teljesen jártas, megbízható zsidóleányt keresek azonnali belépésre, családias bánásmód biztosításával. Ajánlatokat az eddigi működés megjelölésével, lehetőleg bizonyítvánnyal kérek. Grünwald Kálmán, Békéscsaba.

SÜTŐTANULÓT keresek jó orthodox házból. Gottlieb Jenő, Konyár, Bihar-megye.

Stauffer

orth. **כשר**
SAJT-
gyártmányai
elismerten a legjobbak és legmegbízhatóbbak.

SIRKÓVEK minden kivételben legolcsóbb gyári áron Schreiber Jakab villanyerőre berendezett sirkőüzemében, Debrecen, Hunyadi-utca 14. sz.

Katzburg Salamon könyvnyomdája

Budapest, Dob ucca 23.
Elvállalja mindennemű nyomtatványok elkészítését. — Specialista héber nyomtatványokban.

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos
GROSZBERG JENŐ

Spatz Henrik könyvnyomdája
Budapest, VII., Kertész-utca 21.

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót **לפ"ג**

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VII., Sip ucca 10. sz.
Telefon: J. 425-90. Csekkszám: 50.791.
Egész évre 20 pengő

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Két bankett

Mint előző években, úgy most is elhangzott a panasz, hogy egy pesti gimnáziumban az érettségi után a szokásos bankett két részben folyt le. Az egyik napon a keresztény fiúk banketteztek, a második napon a zsidó tanulók vettek bucsut egy áldomás keretében középiskolai tanulmányaitól. Ez a kettősítés természetesen nagy mebotránkozást keltett bizonyos zsidó körökben. Mi is mebotránkozunk rajta, ha azok, akiket a megszégyenítés e kísérlete ért, nem tanulnának belőle. *S mit tanulhatnának az esetből kifolyólag?* Azt elsősorban, hogy nagyon szomorú, ha a zsidót csak a külvilág emlékezteti zsidó létére. Jirmijohü Sirmalmi (Échó) ama szavait: „*megparancsoltad, hogy a népek ne jöjjenek a te gyülekezetedbe*” a midrás így írja körül: gyűlölnék bennünket, de Te vagy az oka, mert Te tiltottad el a velük való összeházasodást és a közös lakomákat. A zsidóság asszimilációjának története ezen túlmenőleg mára is utal. A legutolsó száz év tanulsága szerint a zsidóság egy rétege megszegte már a fentidézett midrás intelmeit; az összeházasodás és a közös étkezés tilalmait sutba dobta, de a gyűlölet és a lenézés nem szűnt meg, csupán más alakot vett föl. *Nem kellene-e ebből a tényből a zsidóságnak tanulni?* Nem kellene-e megszívlelni azt, hogy a népek lenézésének megszüntetése nem érhető el a Tóra törvényeinek feláldozásával. S épen az a tragikus a zsidógyűlöletől érzékenyen sujtott zsidóság egy nagy rétegénél, hogy szóról-szóra megvalósulást talál rajta a bölcs király leírása a részegről: „*hiküni bál choliszi... — ütnek engem, nem érzem*, sujtanak, nem tanulok belőle.” Ahelyett, hogy a nem-zsidó társadalom részéről jövő visszautasítást *I-ten irányításának* fogná fel arra, hogy emlé-

kezetébe jussanak a szentség törvényei, amelyek Izráelt a többi néptől megkülönböztetik, ahelyett újabb és újabb kísérletet tesz arra, hogy a *vallástörvények megszegése* árán is bejusson a társaságba, amely — őt nem óhajtja. Hisz valóban nem nagy erkölcsi nivó, amelyet az az ismert német mondás jelöl meg: a kényszerből erényt csinálni (*aus der Not eine Tugend machen*), de a zsidó közösség belső élete sokkal gazdagabb és bensőségesebb volna, ha a társadalmi taszító erő a zsidóság vonzó erejébe való átmenetet jelentené, ha mindenki, akit zsidó volta miatt másdrangunak akarnak klasszifikálni, annál jobban ragaszkodnék a Tórához és törvényeihez. Milyen szép volna tehát, ha az egymás közötti bankettezésre rákényszerített ifjak ráeszmélnének arra,

hogy *igazi zsidó asztal nem az, amikor összerelik a zsidókat közös étkezésre, hanem az, amikor az asztal a Tóra törvényeinek megtartása által oltárrá lesz.*

Ha ez az erkölcsi szempont nincs meg, akkor busan ismétlődik, a midras szerint, az egyiptomi kivonuláskor és a kinyilatkoztatáskor, a Teremtőt körülövező angyalok szemrehányása: „*miben különbözik az egyik csoport (Izráel) a másik csoporttól (az egyiptomiaktól), hiszen mindakettő bálványimádók?*” A mi esetünkre vonatkoztatva: az egyik napon bankettezők a gyűlölet bálványának hódolnak, a második nap bankettezők pedig annak a bálványhitnek félrevezetettjei, mintha a zsidó, vallástörvényei elhagyásával, megszerezhetné környezete megbecsülését s tiszteletét.

„Mi reformátusok”

A felsőházban elhangzott és dr. Baltazár Dezső, a tündöklő nevű liberális, református püspök ellen irányult interpelláció nyomán megindult parlamenti folyosói beszélgetés folyamán egy báró, — *egy néhai magyar reform-rabbinak kitért fia* — kijelentést tett jelenlegi hitsorsosai nevében. A kijelentést azzal kezdte: „*mi reformátusok*”. Nehogy a születt reformátusok magukban bizonyos gondolatokat ébresszenek, bizonyos faji sajátosságokról, elmondunk egy kis történetet még a háboru előtti időkből egy másik báróról, egy gazdag gyáros-esalád tagjáról, aki szintén kitért. A bárónak volt egynéhány szegény zsidója, akik tőle hetipénzt kaptak. Mikor a jötevéjük kitért, a szegény zsidók kényes helyzetbe kerültek, nem tudták: menjenek-e el segélyért, vagy sem. Végre az egyik nekibátorodik

s felkeresi az új-keresztény bárót s kissé dadogva belekezd a mondatába. A báró nem engedti tovább beszélni, hanem kijelenti: „*a mai naptól kezdve dupla hetipénzt kap.*” A szegény zsidó erre lelkesen felkiált: „*so betámt kann nur a echter Goj sein*” (ilyen bájos csak egy igazi keresztény lehet). Eddig szól a történet az egyik báróról. A másik báróról református polgártársaink esetleg azt fogják mondani: „*so unbetámt kann nur a echter Jüd sein*”, hogy ez zsidó tempó. Így tehát meg kell állapítanunk, hogy ő épen olyan valódi zsidó, mint amilyen „valódi keresztény” volt az a gyáros-báró a segélyt kérő zsidó szemében. Ne haragudjanak reánk tehát református polgártársaink, hogy a báró ur zsidónak született, legfeljebb órára haragudhatnak, hogy miért nem lett katolikus meggyőződésű.

A lengyel zsidóság kritikus helyzete

Varsóból jelentik: A Zsidó Parlamentari Klub memorandumot intézett *Slawek* miniszterelnök-höz, amelyben a kormány elé tárja a lengyelországi zsidóság katasztrófális gazdasági helyzetét. A memorandum, amelyet *Grünbaum* és *Hartglas* képviselők, valamint *Davidsohn* és *Körner* szenátorok irtak alá, többek között a következőket mondja:

A lengyel állam ujjaalakulása óta a kormányok gazdaságpolitikája oda irányult, hogy a lengyel elemet gazdaságilag erősítsék, még pedig a nemzeti kisebbségek életére nézve. A zsidó lakosságot katasztrófálissá tette. Az állami monopóliumnak bizonyos termelési, kereskedelmi ágakra való bevezetése zsidó munkások és alkalmazottak tizedreit fosztotta meg az életfen-

tartás lehetőségétől. Minden további nélkül az uccára dobták őket. A kormányoknak a közvetítő kereskedelem kizárására irányuló kartell és szindikátusi politikája a zsidó kiskereskedők, közvetítő s kőművesek százezreinek egzisztenciáját vette el. A kormány megtöltötte a községeknek, hogy költségvetéseikben zsidó szociális vagy nevelő célokra bármily kis összeget is felvegyenek és a zsidó hitközségek költségvetéseiből törölte azokat az összegeket, amelyek héber, vagy jiddis iskolák támogatására voltak előirányozva. Nemcsak hogy nem tesz semmit a zsidó lakosság speciális szükségleteinek kielégítéséért, de megakadályozza, hogy a zsidóságot szociális és kulturális törekvéseiben támogassák. A kormánynak halaszthatatlanul meg kellene tennie a szükséges lépéseket a zsidó lakosság e tarthatatlan helyzetét előidéző okok megszüntetésére.

Antiszemita zavarások Bukovinában

Bukarestből jelentik: Vasárnap és hétfőn Bukovina déli részén újabb antiszemita kilengések játszódtak le. *Danila*, az ismert antiszemita vezér, aki egy hónappal ezelőtt Marmaros megyében igyekezett antiszemita zavargásokat rendezni, onnan történt kiutasítása után újabbán Bukovinába helyezte át működésének színhelyét, ahol *Cuza* több hívével együtt látott munkához. Vasárnap *Kimpolung* közelében lévő *Vama* községben *Danilának* arra a biztatására, hogy a zsidókat kiutasítsák és vagyonukat elkobozzák, igen sok paraszt verődött össze a környékből falvakból. *Danila* előbb csak kisebb rendezavarásokat okozott, de amikor látta, hogy a hatóságok nemavatkoznak be, bátorságra kapva magyaranyu tüntetést rendezett. Hétfőn reggel *Danila* több vezér társával nagy parasztsappal *Kimpolungba* vonult be. Megjelenése a városban pánikot okozott. A zsidó üzleteket azonnal bezárták. A tüntetők a piacpon-

nagygyűlést rendeztek és itt is sok helyen bevették a zsidók ablakait. *A kerületi prefektust földre teperték, a rendőrfőnököt pedig kövekkel hajigálták meg.* A rendőrprefektus feleségét, aki megsebesült férje segítségére sietett, ugyancsak megtámadták, úgy hogy az asszony eszméletlenül esett össze. Amikor a katonaság megérkezett, sikerült a tüntetőket szétszórni.

Egy palesztinai zsidó kolónia örökös halála

Jeruzsálemből jelentik: Junius 28-án, szombat este megkísérelte egy bandita társaság a *Jizreel* völgy legnagyobb kolóniájába, *Tel Josef*-be benyomulni. A kolónia őre, *Finkel Izsák* ellenállt a banditáknak, több lövés dördült el az őre és támadói között. A harcban elvégre *Finkel* huzta a rövidebbet és több golyó által találva, élettelenül esett össze. A banditák elmentek. Attól tartanak, hogy ezt a támadást transjordániai *beduinok* követték el, akik terror-hadjáratot tervezgetnek Palesztina ellen.

Kiváló minőségű
ארטה כשר
HUTTER
szarvas szappan
Kapható minden fűszer- és festékkereskedésben. Gyártja a bpesti orth. hitközség rabbiaátjának felügyelete alatt
Hutter József Szappangyár-Oilajpar Részvénytársaság
Budapest, VII. Erzsébet-körút 6.
Telefon József 461-91, 92, 93 és 94

„A szentírás felsőgeskulturprogram”

Sopronban szerdán az evangélikus lelkesek konferenciáján dr. *Deák* egyetemi professzor előadást tartott és többek között a következő érdekes kijelentéseket tette:

— Hibás az az álláspont, melyet egy nemrég elhunyt nagyhirű professzor is hirdetett, amely szerint a kereszténységnek nem lenne köze a biblia őszövétségi részéhez. Sokan politikai szempontból is tárgyalják ezt az ügyet. A fajvédelem és az antiszemitizmus érdekében is el akarnak távolodni az ótestamentumtól. Voltak, akik Németországban azzal akarták megoldásra segíteni a zsidókérdést, hogy a használatból teljesen kivonják az őszövétséget. Az őszövétség i-teni dokumentum, amely emberek közvetítésével jött létre. *A szentírás nem tudományos fejtegetés, hanem felsőges kulturprogram az emberiség számára.*

ארטה כשר
„CERES” ételzsir
a szokott kiváló minőségben minden fűszer, csomog és élelmiszer-üzletben kapható
HUTTER JÓZSEF
Szappangyár
Oilajpar R.-T.
Budapest, VII., Erzsébet-körút 6.
Telefon József 461-91, 92, 93 és 94.

Schück Jenő
orthodox fiuinternátusa
Budapest, VII. Kertész-u. 32
Szeretetteljes gondosság!
Az összes elemi- és középiskolák közelében. Orvosi felügyelet. Naponta 5-szöri bö étkelés. Legjobb referenciák a szülők részéről.
Utólagos számla és költség nincs.

A Tomché Jesivósz gyűlése

(Saját tudósítónktól)

„Laj almon Jiszroél!” Az Országos Tomché Jesivósz Egyesület rendes félévi képviselőtestületi gyűlése, melyet ez alkalommal Csornán junius 8-án tartottak, ismét imponáns megnyilatkozása volt annak, hogy még mindig mily hatalmas van annak a varázsszónak: *Tajró*. A Tóráért lankadatlanul és áldásosan dolgozó OTJE hívő szavára ismét özszejöttek mindenfelől nagy számban az egyesület képviselői, hogy megtanácskozzák a jesivák problémáit és segélyezési módjait. Több távolabb (*Jászkarajenő*, *Paks*, *Sátoraljaiújhely* stb.) lakó képviselőtestületi tag levélben mentette ki távolmaradását és írásban tudatta véleményét a napirenden lévő kérdésekhez.

Spitzer Arnold (Győr) elnök üdvözölte a megjelenteket, akik eme sulyos időkben pénzt, fáradságot és időt nem kímélve ily szép számban eljöttek szent Tóráért dolgozni. Részletes jelentést tett az elmúlt év nehéz munkájáról. Az elmúlt év sulyosabb és terhesebb feladatok elé állította az egyesületet, mint az összes eddigi évek. *A szünni nem akaró, egyre sulyosbodó szomorú gazdasági helyzet által a jesivalátogatóknak majdnem mindegyike, sajnos, támogatásra szorul.* Ugyanezen gazdasági okok által azonban eme nagyobbodó szükséglettel szemben az egyesület bevételei lényegesen csökkentek. Újabb bevételi forrásokról kell gondoskodni. Vállvetett munkával azonban I-ten segedelmével

sikerülni fog a szent munka fokozott folytatása I-ten dicsőségére és szent Tóránk üdvére.

Szoffer Mózes (Csorna) nem hagyhatja szó nélkül az elmúlt jubileumi évet, ha a vezetőség azt el is hallgatta és nem is említette, hogy az elmúlt év az OTJE működésének tizedik éve volt. Az OTJE hagyományaihoz híven mellőzött minden ünnepélyt és a tizedik évet munkával és csakis munkával ünnepelte. Reméli, hogy ha a *T. J.* továbbra is azon az uton jár, melyen tíz évig haladt, akkor minden zsidó, úgy mint eddig, továbbra is lelkesen és áldozatkészen támogatni fogja munkáját. És e szent munkán kell, hogy rajta legyen és rajta is lesz I-ten áldása. A *T. J.* tizéves dicső munkájának még dicsőbb lesz a folytatása.

Spitzer Arnold elnök megköszönve az üdvözlő szavakat, előterjeszti, hogy mint köztudomásu, m. év junius hó 26-án sikerült hosszas és alapos tárgyalások után megállapodást létrehozni az OTJE és az Orsz. Képviselőség jesivabizottságának közös munkájára nézve. (Lapunk múlt év junius 28-i száma közölte e megállapodást.) Ezen megállapodás alapján egy 18-tagú közös bizottság létesült. Ezen bizottság azonnal meg is kezdte működését. Még aznap délután együttes gyűlést tartott, melyen a jesivák segélyösszegeit együttesen meghatározták. (Lapunk m. é. jul. 5-i száma részletes tudósítást közölt ezen közös gyűlésről.) Az elmúlt téli szemeszter elején, Kiszlév hó

6-ra ismét össze lett hívva ezen közös bizottság. Nemrégiben az Orsz. Képviselőség egy új jesivabizottságot választott és ez a május 29-én tartott ülésén új megállapodást kíván, az említett közös bizottság munkájához. Előterjeszti ezen újabb „Megállapodás-tervezetet” és minthogy nagy reménnyel tekint az együttműködés elé ajánlja, hogy a kpvt. minden lehető módon segítse most is elő, ezen együttműködést.

A kérdéshez az összes jelenlévők hozzászóltak. Alapos és beható tárgyalás után a képviselőtestület egyhangulag elhatározta: minthogy a *T. J.* is hön óhajítja az Orsz. Képviselőség jesivabizottsága tagjainak minél élénkebb közreműködését az egyesület munkájában, ezért a múlt év jun. 26-i megállapodásban megszabott hatáskörön kívül azoknak még mint teljes jogu *T. J.* kpvt.-i tagoknak alkalmat és módot ad a *T. J.* összes ügyeiben való részvételre és irányításra. Ezenkívül részletes pontokban, melyekben említett jesiva-bizottságnak úgy a közreműködésre, mint a kellő ellenőrzésre a legtagabb teret nyújtja, lefekteti az eredményes együttműködés alapjait.

A képviselőtestület ezután megállapítja a rendelkezésre álló adatok és az összes körülmények tekintetbe vételével az egyesület bevételeihez mérten a jesivák segélyezési összegét.

Steiner Ede (Szombathely) kötelességének tartja, hogy most a 11-ik évben a *T. J.* tizéves munkájáról ő is megemlékezzék. Ő, ki a kezdet nehézségeit és küzdelmeit látta, a *T. J.* egész történetét ismeri (erről egy Almanach-

והשתיה כרת !!!

תחת השגחת ב"ד צדק דקהל יראים בודאפעס

Hazai Likőr, Rum- és Szeszárugyár r.-t.

Budapest, VI., Forgách ucca 9/b.

Telefon: Aut. 913-37, 913-42.

A budapesti aut. orth. hitközség rabbiságának legszigorubb felügyelte mellett, borpénzt kizárásával, feltétlenül megbízhatóan gyártott és párolt, hechserral ellátott összes szeszes italok, pálinkák, likőrök és rumok kaphatók.

ba ismertetést is közölt) azt véli, hogy a megemlékezés, hogy mennyi küzdelemmel, lelkesedéssel és áldozattal, mily szerény kezdetből létesült e nagy és dicső alkotás, *szívünkbe vési, hogy e művet minden erőnkkel fenntartani és fejleszteni szent kötelességünk.* Megelégedéssel tekint a T. J.-ra, a jelen vallás-élet negativumos sívárságának eme vigasztaló pozitívumára, a T. J.-ra, mely dolgozik, munkálkodik és munkája: építés és alkotás. Az utódállamok zsidósága iriggyel bennünket eme alkotásunkért. Mostanában látta a szlovenszkói „Machziké Hadosz” által alakítandó „Tomché Jesivósz Egyesületről” szóló felhívást is, az ottani orth. központi iroda elnöke és az összes neves rabbik aláírásával. Példaként a T. J. tizévi munkájára megemlített néhány számot. *Tíz év alatt a jesivák száma 8-ról 71-re, a bócherok száma pedig 68-ról 2431-re emelkedett, körülbelül négy milliárd koronát tesz ki a T. J. által szétosztott pénzeszközök összege.* Ezenkívül tömördek természetbeni segély, új és használt ruhanemű, szforim stb. Hálát ad a Mindenhatóknak, hogy e szent munkában neki is szerény része lehetett. A tíz év összes munkáját és eredményét szavakban kifejezni nem lehet. Hogy a T. J. munkája mily nagy horderejű, hogy abból mennyi áldás fakadt a magyar zsidóságra, hogy mennyi **תורה** és **יראה** lett általa terjesztve, hogy mily fontos, nemzedékekre kiható munkát végzett, minderről kötelet lehetne írni. I-ten áldását kéri az OTJE további munkájára, hogy az a megkezdett útján lankadatlanul és eredményesen tovább dolgozhassék és munkájából még sok áldás és üdv fakadjon a zsidóságra.

Az elnök azon remény kifejezésével zárta be a gyűlést, hogy bár a sulyos gazdasági helyzet nagyon megnehezíti a T. J. munkáját, az elmúlt tíz év munkája az eredménye azonban erőt és kitartást, reményt és bizalmat ad a további munkához, hogy sikerülni fog I-ten segítségével:

לרום קרן התורה והיראה

A zsidó sajtó helyzete

Abból az alkalomból, hogy dr. Schönfeld József, a Zsidó Szemle eddigi szerkesztője, a lapot saját kiadásába átvette, a magyar-zsidó sajtó helyzete aktuális téma lett. Dr. Hajdu Miklós és dr. Patai József, a zsidó publicisztika e két, tapasztalat és tehetség által egyaránt kiváló képviselője dr. Schönfeldhez írott levelükben sok olyan igazságot rögzítenek le, amelyet minden zsidó embernek tudnia kellene. Elsősorban megállapítandó, hogy a zsidó sajtó, a zsidó érzés s öntudat, a *közösségi együttartozás, a zsidó tudás iránti szerelet szolgálatában nélkülözhetetlen tényező.*

Ezzel kapcsolatban had ujtsuk fel a megdicsőült emlékü Reich Koppel budapesti főrabbi egyik kijelentését, amelyet egvizben már reprodukáltunk a Zsidó Ujság-ban. Azt mondta a nagy főrabbi a maga leszűrdött életfelfogású, tapasztalatokon nyugvó bölcsességében: *„Ha rabbi prédikál, azt pár minjan ember hallgatja, de egy ujságikk az egész ország zsidóságához beszél.”* A sajtó eme fontossága zsidó körökben nincs elismerve. Mi ennek az oka? Elsősorban az, hogy a magyar zsidóságban nincsenek elvi meggyőződések, nem láthatók elvi összecsapások, nem tapasztalható lelkesedés valami eszmei cél iránt s így az élet dermedtsége a sajtó életét is lehetetlenné teszi. A sajtó nem vívhatta ki magának a kellő tiszteletet azért sem, mert hosszú éveken át csak egy lap beszélt a közönséghez, aminek következtében a közönség részint elfelejtett önállóan gondolkodni zsidó dolgok fölött, részint bizonyos foku elfásultság hatalmasodott el a kedélyeken, tudván azt, hogy ellentétes vélemény, ugyis elhallgattatásra van ítélve. Nem volt lap, amely bizonyos elvekért küzdött volna s azért elvtelenség terpeszkedett az egész vonalon. A

vezetők megkapták a maguk legyezetését, havonként egyszerűen ki lett nekük nyomtatva egynehány dicséző jelző kíséretében s így úgy látszott, hogy Magyarországon nincs is szükség lapra.

E tekintetben az utolsó 5 év alatt bizonyos foku változás észlelhető. A közönség egy része belátja, hogy az egyenruhás szürkeség és egyformaság **יח** a zsidóság vesztét jelenti. Új hangok s új orgánusok jelennek meg. A közönség kritikásabb lesz, nem lehet már elbódítani, de azért még nem tudja, hogy a zsidó lapot oly papiroson nyomtatják, amelyet meg kell venni s meg kell fizetni; a nyomdaipar sem áll készen arra, hogy a zsidó lapot ingyen szedje és nyomassa. Ezt elfelejti a zsidó közönség egy része, s ezért nem tartja kötelességének a zsidóság ügyét legalább egy előfizetés erejéig szolgálni. E tekintetben a zsidó közönség szegényebb része sokkal áldozatkészebb, mint a gazdagabbak. Hogy ezekben a körökben milyen kicsinyesek, milyen fukarok a zsidó lapokkal szemben, az *mélyen lesújtó.*

Mindezeket az igazságokat meggyőződéssel, lendületes tollal domborítják ki a fentnevezett publicisták. Hogy e fejtegetéseik az orthodox közélet egy igen fájós s nagyon kényes pontját érintik, azt nem is kell bővebben részletezni. Bár e tekintetben bizonyos javulás észlelhető.

Alkalmunk volt meggyőződni és tapasztalni, hogy — főleg a vidéken — kezdik belátni: *minden ízében orthodox lapra van szükség és áldoznának is érte, de — rettenetesekek a viszonyok.* Bár egy vidéki hívünk azt mondta: örülök, ha lapozgathatom a Zsidó Ujság-ot, legalább egy rövid időre elvonódik figyelmem a mármár elviselhetetlen életküzdelem-től.

Mindebből az a tanulság, hogy e nehéz időkben a zsidó sajtó és a becsületesen gondolkodó zsidó közönség egymásra van utalva.

Jerichó és a Holttenger

— Uti jegyzetek —

Jeruzsálem, Ijar 11-én.

Az első éjjelt Jeruzsálemben töltöttük. Az éjjelek kellemesen hűvösek. A körüllevő hegyek felől hűs szellő fúj. Reggel autókon a Holttengerhez és Jerichóba mentünk. Gyönyörű serpentin utakon, kopár hegyek között megyünk, a Judea-sivatag lakatlan vidékén keresztül. A hegynek egy meredek szakadékára mutat a vezető: ez az a hely, ahová *Jomkipur* napján az egyik bakkecske áldozatot a hegyről a mélységbe lelétké (laazózel). Az ut meátén egyik tábla jelzi: *pené hajom* — tenger színe. Most vagyunk ugyanis a földközi tengerrel egy szintben, tehát Jeruzsálem fekvésétől körülbelül 800 méterrel mélyebben. Innen a Holttengerig még 400 méterrel esik a talaj a tenger színe alá. *Ez a legmélyebb pont az egész világon.*

A Holttenger körül élénk mozgalom észlelhető. Javában készülődnek ennek a világon egyedülálló vegyi kincsbányának a kiaknázására. Faházakat, füstölő gépeket látunk. Még egész kezdetleges stádiumban van a dolog, de idővel a vállalkozás több ezer családnak fog kenyeret nyújtani. „A Holttenger élő tenger lesz, forrása számos zsidó megélhetésének” — mondta Kuk főrabbi, kinél tegnap voltunk az esti imánál. Megfürdünk, az izzó napsugarak elől a langyos hullámokba menekülünk és igazolva látjuk a tal mud megállapítását: (Sabosz 108 b.) „a sós tengerben (Szodomita tenger) nem merülhet el senki.” Úszás nélkül a víz felszínén maradunk.

A fürdő után ismét Jerichóba megyünk. Most ássák ki a várost egykor övező régi bástyafalnak romjait, mely bástya-fal a zsidók bevonulásánál, a sajtóhangok

nyomában összeomlott. Szemünk előtt felünt egy alig másfél méter magas, 5 méter vastag falrészlet, melyben egy szabályos, négyszögletes alaku üreg látható. Agyamon keresztül villant a Tenach leírása (Jehajšia 2): „Mert szobája a várfalban volt...”

A Jerichói hegy lábánál van a Királyok könyvében (II. 2) említett, halált okozó forrás, melyet a próféta meggyógyított és mai napig „Elisó forrásának” nevezik. Ittunk a vízből. Kellemes, bár nem hideg, de kristálytisza. A bővizű forrás körül gyönyörű narancs- és banánligetek zöldelnek, sudár pálmafák magaslanak.

A Jordán folyó megtekintése után visszautaztunk Jeruzsálembé. Ut mentén mindenütt már csépelelték a learott gabonát és itt büszkeséggel telt el a szívünk. Láttuk az arabokat most is, mint évezredek előtt, öszvérekkel, sok helyen pedig lábbal, az egész csa-

lád igénybevételével végzik a cséplést. Ellenben a zsidó telepek traktorokkal csépelnek és sok helyen gépekkel szántják a kolóniákat.

A város közelében, az Olajfák hegyénél leszálltunk. A régi temetőbe megyünk, a „Pri Chodos” és az „Ajr Hachajim” híres szerzőinek sírjainál imádkozunk. A hegy lábánál van a „Jád Avsolajm” csúcsban végződő, gömbölyű tornyos épület. A már a bibliában (Semücl 2, XVIII. 18) említett 3000 éves műemlék igen jó karban van. Nem messze tőle van Zecharja próféta sírja, szintén jó állapotban. Innen földalati lépcsők vezetnek egy a hegy falába vájt, szép kőoszlopos, 2 ablakos, sziklabarlangszerű helyiségbe; ez az ugynevezett „elkülönített hely”, ahol Azarja király mint bélpoklos töltötte élete utolsó napjait. (Lásd *Melóchim* II.) Ezen a tájon van a *Czidkijóhü* király barlangja, amelyből alagut vezet Jerichóig, melyen keresztül szokott meg a szerencsétlen király a *Nepuchadnezzar* babilonai király által ostromolt fővárosból. De a mennyei király másképen akarta. A szent várost ostromló király vadászni járt, egy csodásan szép szarvas tünt fel előtte, üldözni kezdte, egész Jerichóig követte nyomát és ott az üldözött vad helyett az üldözött vadként menekülő judeai király került kezébe. A lázadó számára nem volt kegyelem s megvakítva vitte magával fogságba (Királyok II. 31, 5 s a midrás). Itt van a *Simajn Hacádzik* sírhelye. *Minden lépésnél egy történeti emlék, minden kő évezredek eseményéről beszél.* Ha Napoleon azzal buzdította katonáit a piramisoknál, hogy évezredek tekintenek le rájuk, mennyivel inkább érzi minden zsidó ember a Szentföldön „*ki even mikir tizok*” minden kő hirdeti a szent zsidó hajdankor tanulságait.

Hermann Ignác (Vác).

ארטה. כשר
VÉNUS
ételzsir

Snyöers győri orth. főrabbi ur
hechserével ellátva és

Vénus ételolaj

kiváló minőségben minden fűszer
csemege- és ételmiszer-üzletben
kapható. Gyártja:

OLAJMŰVEK RT.

Kohn Adolf és Társa
Győr - Budapest

VII., Erzsébet-körút 6.
TELEFON JÓZSEF 388-11.

Egyedül szombattartó a Budapest, VI., Andrássy-út 9.
(Laudon ucca sarok)
— Díjtalanul háztól-házhoz szállítok. —
„FAVORIT” gőzmosó
kelmefestő
és vegytisztító
Tulajdonos: Berkovits Lajos.
Üzlethelyiséggel rendelkező egyéneknek
helyben és vidéken képviseletet adok.

Kellemetlen hajszálak garantált, végleges és gyors kiirtása

a legújabb kezeléssel. Szeplő, pattanás és mindennemű szépséghibák kezelése. Szépségápoló szerek. — Quarc-fény. — Speciális hajfestés.

Művészi parókák készítése!

SCHADEK ANTAL kozmetikai és műtődrészes műtermében
Budapest, IV. Váci ucca 8. földemlel. (Corso-mozi ház) — Telefon Ant. 875-10.

Smilik . . .

'Orosz-zsidó történet
Irta: **Solem Alejchem**

II.

... És az orosz parasztemberek szájtátva hallgatják Smiliket s hitet tesznek minden szavára. Csak néki hisznek, senki másnak. S ha olyasvalamiről hallanak, amit nem értenek, csak Smilikhez fordulnak felvilágosításért. S ha valaki új dolgokat mesél nekik, nem adnak hitelt a szavának s Smilik véleményét kéri ki az új dolgok mibenvilágosága felől. Mindenféle ügyükben Smilik véleménye a döntő.

És Smiliket nemcsak a saját falujában ismerik. Ó nem. Ismerik őt az egész környéken. Neve ötven faluban is jól ismert. És a nevét nimbusz veszi körül.

Amikor hire ment, hogy az összes nagyvárosokban ütik a zsidókat, a parasztok, mind az ötven falu parasztjai felkeresték Smiliket.

— Kérlek szépen — mondták a parasztok Smiliknek — légy szíves és olvassad fel nekünk azt a cári ukázt, amely megengedi a parasztoknak, hogy három napig gyilkolhassák és fosztogathassák a zsidókat.

— Menjetez szépen haza és feküdjetez le aludni — felelte nekik Smilik. — Olyan ukáz, amely megengedné a zsidók legyilkolását és fosztogatását, nincsen...

A parasztok azonban nem elégedtek meg ezzel a magyarázattal. Egy ideig ott álltak és tanakodtak, aztán megismételték a kérésüket azzal, hogy Smilik csak olvassa fel a kérdéses ukázt egész bátran s ne féljen, néki abból kára semmiesetre sem fog származni. A parasztok nem tágtottak. Arcokat vágtak s a fülik tövét vakarták.

— Mit vakarjátok a fejetezket? — kérdezte tőlük Smilik. — Menjetez haza s feküdjetez le aludni.

Ami pedig a félelmet illeti, ve-gyéték tudomásul, hogy én nem félek.

A parasztok erre biztosították Smiliket arról, hogy az apja miatt sem kell aggódnia. Smilik kijelentette, hogy ő az apja miatt sem fél. De nagy fáradságába került, amíg megértette a parasztokkal, hogy olyan ukáz, amely megengedné, hogy a parasztok három napig püfölhessék a zsidókat: nem létezik.

A parasztok elszéledtek, de csakhamar ismét felkeresték Smiliket, akit megkértek arra, hogy mondja el nekik: mi történik a nagyvilágban, mi az alkotmány és hogy mennyi földet osztanak majd ki közöttük? Smilik megfelel a kérdéseikre.

A pogromoktól pedig nem fél. Bizonyos, hogy az ő falujában nem lesz pogrom és a környék ötven falujában sem lesz. És bizonyos az is, hogy ha idegen parasztok jönnének uszító beszédekkel, kivernék őket a falvakból s elkergetnék oda, ahol a fekete bors terem. Smilik falujában s a falu környékén nem lesz pogrom, mert Smilik nélkül nem történhet semmi s el sem képzelhető pogrom Smilik nélkül. Már pedig vele még kevésbé képzelhető el.

És nemcsak zsidópogrom nem eshet meg Smilik közreműködése nélkül, de olyan pogrom sem, amely a földesurak ellen irányul. Hiszen ha Smilik nem volna...! A parasztok már rég leszámoltak volna a földesurakkal. De Smilik ezt megakadályozta. Megmagyarázta nekik, hogy a gyilkolás, rablás, mézárás, gyújtogatás: céltalan és felesleges és mit sem lehet elérni általa. Azt mondja Smilik:

— Semmi erőszakosság, emberek! Ne tegyeek semmit, csak várjátok! Várjátok, míg tavaszra fordul az idő, a természet feltámad, a föld felébred álmából, ledobja magáról fehér takaróját s azt kívánja, hogy megmunkálják! S ha eljött a tavasz, akkor bizzátok

csak a dolgot a földesurakra. Miveljék meg a földet ők maguk! Szántsanak csak, vessenek, arassanak, csépeljenek, őrljenek csak sajátkezüleg. Próbálják meg és akkor majd megtanulják megbecsülni a ti munkátokat s meglátjátok, milyen kezes lesz valamennyi!

A parasztok megfogadják Smilik tanácsát. Békén ülnek a falvaikban s nem bántanak senkit sem.

De a hatóság sem nyugszik. Összehívja mind az ötven falu parasztját s felolvassa nekik az október 17-iki manifesztumot és elhatározzák, hogy... elküldenek Smilikért. Jöjjön Smilik!

Smilikért küldöttség megy s elhozza őt a gyülekezetbe. Ott felállítják őt egy üres hordó tetejére s megkérlik: olvassa fel még egyszer a manifesztumot. Mert ők csak néki hisznek. Senki másnak.

Ez persze nem tetszik a hatóságoknak. Jelentés megy a járásból a kerülethez, s a kerületből a kormányzósághoz, és a falukban lovascsendőrök tűnnek fel, akik azt követelik a parasztoktól, hogy szolgáltassák ki nekik Smiliket.

Amikor a parasztok megnesze-lik, miről van szó, megnesze-lik, hogy Smiliket keresik: tüstént tudomására hozzák ezt Smiliknek, felöltöztetik őt parasztruhába, azután a csendőrökkel egyetemben elindulnak — élükön Smilikkel — Smilik házába, hogy Smiliket — elfogják.

És ettől kezdve egymást érik az akták s az elfogatási parancsok Smilik ellen és a csendőrök, a rendőrspiclik és a kozákok egyebet sem tesznek, mint Smiliket üldözik naphosszat s a csendőröket a hajtóvadászatban a parasztok is támogatják. A Smilik után való hajszát, a parasztok élen, Smilik vezeti.

Smiliket persze nem találják. Smilik eltűnt. Hogy hová: csak a parasztok tudják. A nevét szeretettel emlegeti ötven falu népe s nimbusz veszi körül...

Palesztinai hírek

— Az akkói kivégzés. Palesztinai lapok nagy tudósításokban számolnak be az augusztusi zavargásokból kifolyólag halálra ítélt három arab kivégzéséről. A kivégzés az akkói börtönben ment végbe. Az arab templomokban, sőt a katolikus templomokban is megszóltattak a harangok. Az arab executive kétségbeesett kísérleteket tett még az utolsó pillanatokban is, hogy a kivégzést megakadályozza. Zsidó testületek is fordultak a palesztinai kormányhoz azzal a kéréssel, hogy a három arab halálos ítéletét életfogytiglani börtönre változtassák át. Ezek az erőfeszítések azonban hiábavalóknak bizonyultak. Az egyik kivégzett, Fuad Hedjazi, a szafedi egészségügyi hivatal tisztviselője, a legborzalmasabb gyilkosságokat hajtotta valamennyiük között végre, annak idején. Hedjazi áldozatai a szafedi mizrachi iskola egyik tanítója, Afriat és ennek családja voltak. A gyilkos a tanítónál tanult franciául, még a meggyilkoltatásának előnapján. A tanító halálra sebzett leánya ismerte föl néhány perccel halála előtt a kórházban.

— A palesztinai állapotok a Népszövetség előtt. A Népszövetség mandátumbizottsága szombaton, június 21-én foglalkozott a népszövetségi tanács palesztinai jelentésével. A jelentés foglalkozik az augusztusi zavargásokkal. Angliának a palesztinai közigazgatásról betérjesztett jelentésével és állást foglal különböző zsidó és arab petíciókkal szemben. A Zsidó Távirati Iroda értesülése szerint a mandátum-bizottság a jelentésben erőteljes kritika tárgyává teszi a palesztinai kormányt és a mandatárius hatalomnak a zavargások alatti tanúsított magatartását és a jövőre nézve a mandátum energikusabb végrehajtását követeli. A népszö-

vetégi tanács a szeptemberi ülés-szakban fog a palesztinai kérdéssel foglalkozni. Addig a most Palesztinában tartózkodó Szentfal-bizottság is befejezi munkáját, úgy, hogy a népszövetségi tanács már ismerni fogja a Szentfal-bizottság döntését a zsidók s arabok jogaiival kapcsolatban.

— A Szentfal-bizottság Palesztinában. Jeruzsálemből táviratozzák. Az arabok kétségbeesett erőfeszítéseket tesznek, hogy a Szentfal-bizottságtól kedvező döntést csikarjanak ki. A bizottság megérkezése előtti éjszakán ismeretlen tettesek évszázados zsidó írásokat tüntettek el a Szentfal környékéről. Most pedig oly módon próbálnak a bizottságra hatást gyakorolni, hogy a Szentfalnak az Omár-mecset felé eső részét szőnyegekkel és gyermekágyakkal díszítik, a zsidó l-tisztjelel párhuzamosan egy eddig nem használt helyiségben hangos imákat mondanak, azt a látszatot próbálva kelteni, hogy a Szentfal muzulmán szentség. Mindez a legfőbb muzulmán tanács utasítására történt. A jeruzsálemi főmufti azzal a kérdéssel fordult a kairói Azher egyetemhez, hogy a Szentfallal kapcsolatos dokumentumokat bocsássák rendelkezésére. Isac Darvist, a palesztinai arab iskolák felügyelőjét Damaszkuszba küldték, hogy az ottani levéltárakban a Szentfallal kapcsolatos okmányok után kutasson.

SZENZÁCIÓS NŐI KALAPVÁSÁR

Cizol, lószőr, filz 3-80 szalma modellek 3 P.

REICH FRICZI

NŐI KALAPÁRUHÁZA
IV., Vámház-körút 10.

Bpesti Tomché Jesivósz Sabosz:

IV.

Ecz-Chájim minjan Baumann Dávid által: Glück Mór 2 pengő, dr. Schwarz Ignác 2, Róth M. 1, Greiner Mihály 1, Goldstein D. A. 1, Sandel Arnold 1, Weisz Jenő 1, Weinberger Hermann 1, Deckner József 1, Schwarz Benjámín 1, Lindendfeld Sándor 1 pengő.

Magdolna ucca 15. sz., Mayer Lázár rabbi imaháza: Klein Vilmos 10 pengő, Lichtmann Kálmán 5, Mayer Dávid 5, Weisz József 2, dr. Hegyi József 5, ifj. Klein Imre 5, Klein Lipót 2, Arnstein Hermann 2, Sender Vilmos 2 pengő.

Nefejejs ucca 16. sz. imaház: 8 pengő.

Rombach uccai imaház 40 pengő.

Mélt. Frankl Adolf országos elnök ur magánimaháza: Frankl Adolf 5, Kahan Frankl Samu 5, Panet Jenő 1, Klein Jenő 2, N. N. 3, Kohn Rudolf 3, Blum Bernát 3, Weisz Dávid 3, Hilferding Lipót 3, Salamon N. 2, Barna Samu 1, N. N. 2, Offenbü-ter Farkas 2, Steiner N. 1, R. J. 3, Blum N. 6, Friedmann József 1, N. N. 1, Blum Jenő 1, Klein Zoltán 1, Groszberg Jenő 3, Rosenbaum Ernő 5, L. J. 1, Weisz Mátyás 2, Tauber Vilmos 5, Felsenburg Norbert 5 P, Meisels Dezső 2, B. J. 1, Weisz Ignác (Erzsébet-körút) 10, Bernfeld Kálmán 2 pengő.

Postatakarék-pénztár utján: Ch-nuch Neorim imaháza 35 pengő, Froszt Hermann 2, Goldsand Lázár Leó 4, Weiss Béla 1.80, Weiss Tibor 1.80, Falk Dávid 3 pengő.

Virág Gyula

orthodox fiuinternátusa

Budapest, VI., Ó-utca 42.

Szeretetteljes gondosság!
Legjobb referenciák!

Utólagos számla és költség nincs.

Weisz Mór orthodox süte-déje
keksz-, teasütemény- és kétszersült gyára
Budapest, VII., Dob ucca 22. — Telefon: József 423-65.
Tarhonya, makaróni és levestészta a legújabb gyártmányaim.
Gyors és pontos kiszolgálás! Kérjen árjegyzéket!

RADION egymagamos!

Gyártja: **Hutter József**

szappangyár

Olajipar részvénytársaság

VII., Erzsébet-körút 6.

Telefon József 461-91, 92, 93, 94.

HIREK

NAPTÁR

Sábosz Chükász, Tamúz 9.
V. Perek.

Gyertyagyújtás (Bpest): 7 óra 35 p.
שבת kimenetele " 8 " 35 "
סוף זמן כריאת שמע: 6.50

OLVASÓINKHOZ! Felkérjük mindazon igen t. olvasóinkat, akiknek előfizetése I. hó 1-én vagy még előbb lejárt, hogy azt postafordultával megújítani sziveskedjenek. Az átutalás legegyszerűbb módja belföldön postafutárképfénzfárral csekk útján (50.791 sz.); külföldön pedig (évi 22 P) postautalványon eszközölhető. (Romániában az utalványon az összeget a postahivatalnok őrli ki.)

Régóta hátralekban levő t. előfizetőinknek postai megbízásokat küldtünk és kérjük azoknak szives beváltását.

— KÉRELEM! Tisztelettel felkérjük azon n. é. hitközségeket, melyek a „Tomché Jesivósz Sábosz” bevételeit eddig még nem küldték be, sziveskedjenek azt mielőbb hozzánk eljuttatni, annál is inkább, mivel az összes hitközségek adományait egyszerre akarjuk a Zsidó Ujságban nyugtatni. Azon n. é. hitközségeket pedig, amelyek a „T. J. Sáboszt” bármely oknál fogva még nem rendezték, tisztelettel kérjük, sziveskedjenek azt mielőbb megtenni. E sulyos idők közepette egyetlen hitközség hozzájárulását sem nélkülözhetjük.

Országos Tomché Jesivósz Egyesület, Győr.

— A ROMÁN KIRALY AZ ANTISZEMITIZMUSRÓL a következőképpen nyilatkozott, egy az uralkodó előtt tisztelgő, zsidó parlamenti tagokból álló, küldöttség előtt: Az antiszemita excesszusok a humanitárius eszmék megsértését jelentik. Hiszem azonban, hogy ezek átmeneti jelenségek csupán, amelyek a román népnek a zsidósággal szemben tanúsított barátságos érzelmeit nem tudják megváltoztatni. Tisztában vagyok azzal, hogy ezek az excesszusok — melyekben az ifjuságnak egy része vett részt — sok kárt okoztak az országnak. Oda fogok azonban hatni, hogy ezek ne ismétlődhessenek meg többé.

— A MEGDICSŐÜLT REICH KOPPEL FŐRABBI Jahrzeitjén, Elül 17-én, az orthodox saszchevra szijumot tart az egész sasz-ra. Az egyesület vezetősége átiratban fordult ama tagjaihoz, akik vállalták egy-egy traktátus áttanulmányozását, hogy igyekezzenek a penzumukat a kitűzött ideig elvégezni.

— A BPESTI ORTH. HITKÖZSÉG évek óta rendszeres ingyenes nyári chümis-rási, gemóre-tajszo-fesz-tanfolyamokat tart fenn, a szünidőt a fővárosban töltő tanulók számára. Azon szülők, kik óhajtják, hogy gyermekeik ezen tanfolyamokon résztvegyenek, jelentsek be sürgősen ebbeli igényüket dr. Deutsch Adolf igazgatónál, az igazgatói irodában, d. e. 9—12-ig.

— A LUBLINI VILÁGJESIVA múlt héten felavatott épülete hatalmas ötemeletes palota, amely homlokzatán ezt a nevet viseli: „Jesivósz Chuchmé Lublin” (Lublin bölcséinek jesivája). E név magában foglalja a főiskola célját: a régi lublini bölcsék, akiknek működése négy évszázad előtt oly ismertté tette hitközségük nevét, szellemében folytatódik a szent munka. Már a XVI. század második felében állott ott egy nagy talmudi, a híres Maharsal (R. Selajmo Luria) nevet viselő főiskola. Kortársa volt Rabbi Meír (Maharam) Lublin, akinek talmudi magyarázatait még most is oly szívesen tanulmányozzák azok, akik gyönyörködni tudnak az egyszerű, logikus fejtegetésekben. Amikor a lengyelországi zsidóság a XVI. század vége felé meg lett szervezve és önkormányzatot kapott a négy ország tanácsa (váád sel arba aró-czajs), akkor évtizedeken át a tanács az összejöveteleket Lublin városában tartotta, ahol a város bölcsői az egész birodalomból összehozott tudósokkal együtt döntöttek a felmerült kérdésekben a Tóra tör-

vénye szerint. Lublin régi fellendülésének megújodását van hivatva szolgálni az új intézmény, amely — mint megírtuk — Schapira, a petrikowi rabbi fáradságtalan akciójának köszönheti létét. Az ünnepséget ő nyitotta meg héber, lengyel és jidis nyelven. Utána a csortkovi és geri rebek áldották meg a közönséget, majd az Aguda elnöke, dr. P. Kohn beszélt. Zalesky lengyel külügyminiszter a kormány üdvözlését tolmácsolta. Utána a csortkovi rebe arany kalapáccsal felszegezte a mezüzókat. A házat ezüst kulccsal nyitotta meg a — jesiva legfiatalabb tagja. Másnap reggel a lublini hitközség megválasztotta Schapira rabbit a hitközség rabbijának, aki meg is kezdte a nagy előadóteremben az első előadását. Amint a lublini nagy jesiva híre odaözönlő tanulóereg mutatja, a grandiózus intézmény termékenyítőleg fog hatni az egész lengyel zsidóság orthodox rétegének szellemi életére.

— A SZLOVENSZKÓI ORTH. ORSZÁGOS KÉPVISELŐSÉG, mely 25 rabbi- és 40 világi tagból áll, három évi szünetelés után e hét kedden és szerdán ülésezett Pozsonyban. Több, az orth. zsidó hitéletre fontos tárgy szerepelt a napirenden: az országos orth. alapszabályok ki-egészítése, a naptárreform elleni állásfoglalás, vasárnapi munkaszünet, néhány eddig más szervezetű hitközségnek az orthodox szervezetbe való felvétele stb.

— TALISZ ÉS TEFILIN A DÉLI SARKON. Most érkezett meg délsarki expedíciójáról Byrd admirális csapata, amely a föld déli sarkvidékét kutatta igen nagy tudományos eredménnyel. Az expedíció dicsőségében most osztozik Benjamin Roth hajóorvos, aki mint vallásos zsidó minden reggel taliszt és tefilint öltött az imánál.

Mielőtt cipővásárlást eszközöl, tekintse meg az **Ideál cipőáruház** Rottenberg József, VIII, Nagyfuváros ucca 3. alatt dús felszerelt cipőraktárát. Eszközöljön próbavásárlást, állandó vevő lesz. Szombat és Ünnepnep zárva.

FRÄNKEL IGNÁC Elsőrangú konyha
a budapesti (Rombach-utca 12. sz.) **נשך ארטה, vendéglős**
pensiója és étterme Siófokon
a **Royal pensió**, István-utca 5. sz. (a Fenyves-üdülőttelep mellett)
Lakodalmak és alkalmi összejövetelek rendezését vállalom.
Figyelmes kiszolgálás. Saját templom tórával. Fényesen berendezett kényelmes szobák.

— A HAJDUSZOBOSZLÓI STRANDFÜRDŐRŐL. Tavaly az ottani főrabbi, Katz Ármin közbenjárására a szoboszlói fürdőigazgatóság külön férfi s külön női osztályt rendezett be. Amint értesülünk, ebben az évben a fürdőigazgatóság, sajnos, eltekintett ettől az üdvös intézkedéstől, amiért is azok a gyógyfürdőzők, akik közös fürdőt használni nem akarnak, kénytelenek korán reggel fürdeni, vagy a városban kádfürdőt venni.

— RABBIBEIKTATÁS ÉS LAKODALOM. A borsodmezőkeresztői rabbikerület híveinek június hó 17-én nagy ünnepe volt. Aznap iktatta hivatalába újonnan megválasztott főrabbiát, Friedmann Andort (Menachem Czevi), a néhai dombrádi főrabbi z. c. l. fiát, ki egyben házasságot kötött elődjének, néhai Cseh József főrabbi z. c. l. Rózsika leányával. Az ünnepség a pályaudvaron kezdődött, hová d. u. 3 órakor futott be a főrabbit hozó vonat, kit a kerület híveinek élén Frank Menyhért ker. elnök fogadott. A templomudvarhoz érkezve, várta a főrabbit az ottan egybegyűlt közönség, helyi hatóságok és intézmények küldöttei, ahol diszközgyűlés keretében az installáció megkezdődött. Az elnök üdvözlő szavaira az új főrabbi tartalmas, hazafias és felekezeti békét hirdető szónoklatot tartott. A különböző küldöttségek üdvözlése után a közönség a szinon feldíszített templomba vonult, hol a főrabbi ur székfoglaló beszédét tartotta meg. Majd a mincha ima után, d. u. 7 órakor az egyházi esketést Widder Sulem nyíregyházi főrabbi, a jeles vőlegény nagybátyja, a dombrádi és a maroshévi főrabbi; a vőlegény sógorai, valamint Jungreis mezőkövesdi főrabbi végezték. A lakodalmi estében szép divré tajrót mondtak a nyíregyházi, maroshévi, dombrádi, mezőkövesdi, csáti, verpeléti és ónodi főrabbi. A lakoma résztvevői hála-án emlékeztek meg Frank Menyhért, neje és leánya nemes fáradozásáról, amely lehetővé tette az igazi szeüdasz miczvoit. Nem kevésbé jár köszönet Czeizler Vilmosné, Léderer Aladárné, Szántó és Steiner né stb. urhölgyeknek a kifejtett ügybuzgalmukért. Az új főrabbi lakásán első szombatban a sevá bró-chajsz alkalmából 100 személyes sólajs szeüdasz volt, amelyen szintén számos, tórával fűszerezett beszéd hangzott el. A fiatal pap működése elé nagy várakozással tekintenek.

— ZSIDÓK AZ AMERIKAI DIPLOMACIÁBAN. Csehország és Albánia után az ázsiai Sziám ország is zsidó amerikai követet kapott. Az Amerikai Egyesült Államok elnöke ugyanis David Kaufmann hírneves zsidó ügyvédet Sziamba nevezte ki követnek.

— INOG A LICHTENSTEINI TRÓN. Svájc és Ausztria határán van a kis Lichtenstein fejedelemség amelynek parasztsága a multkor ellenszegült annak, hogy behozzák svájci mintára a rituális vágatás tilalmát s ezt nem zsidó barátságából, hanem üzleti érdekből tette. Most megint azt jelentik a fejedelemségből, hogy a parasztok fellázadtak, mert a fejedelem nőül vette a bécsi báró Guttmann zsidószármazású leányát.

— A TISZASZALKAI METSZŐ családjára részére vettünk Tigermann Rollyka és Waltner Hajnal békéscsabai urleányok gyűjtéseként 15 pengőt, mely összeget rendeltetési helyére juttattuk. A fiatal hölgyek nemes példája követésre méltó.

— A NYITRAI AGUDA IFJUSÁGI CSOPORT, a nemrég elhunyt nyitrai főrabbi, a szlovenszói Aguda vezérfőnök emlékére vasárnap emlékünnepélyt rendezett. Az emlékbeszédet Lövy Herman (Érsekújvár) tartotta. A heti szidrából vett idézettel kifejtette, hogy ép úgy, mint Áron főpap halálát, az egész zsidó közösség „meglátta” vagyis a veszteséget átérte — mivel Áron főpap a köznek élt —, azonképpen Katz Aron hakohén elhunytá egész Izrael közösségének a vesztesége. A tartalmas beszéd, mely a jelen voltak a megboldogult tradícióinak folytatására serkentette, mély benyomást keltett. — Az ifjuság egy Bené Aharon c. egyesület alapított, mely egyesület a Jahrzeitkor az egész sasz-ra szijumot rendez.

Stauffer

orth. נשך

SAJT-

gyártmányai
elismerten a legjobbak
és legmegbízhatóbbak.

— A KOMARNÓI REBBE JAHRZEITJA Tamúz 15-én lesz. Felhívjuk a megdicsőült Rebbe minden tisztelőjét e dátumra.

— KLEIN GYULA, a szombathe-lyi orthodox izraelita népiskola igazgatója e tanév végeztével nyugalomba vonul. Negyvenhat éven át működött lelkesedéssel, odaadással és nemzedékek egész sorát nevelte föl a zsidó társadalom hasznos tagjaivá.

— SAJTÓHIBA. Multheti számunk 8. oldalán, a Chinüch széfer tajró c. hírből, a szedő Rosenbaum Ignác helyett tévesen Rosenberg-et szedett, mit ezennel helyreigazítunk.

— NÉMET-ZSIDÓ CSALÁDI NEVEK. Most jelent meg Berlinben egy „Jüdisches Adressbuch”, amely névszerint felsorolja a Berlinben lakó zsidó családokat. Negyvenézer nevet ölel fel a mű, olyan neveket, amikre igazán nem lehetne ráfogni, hogy zsidó eredetűek. Érdekes, hogy a Kohnok nem K-val, hanem C-vel írják nevüket. A hétszáz Kohn közül ötvenen Cohnt írnak. Nyolcszáz Lévi és Lewin található a könyvben. Nevek, amelyek arra mutatnak, hogy elődeik nemcsak kereskedők voltak, a következők: Amtmann, Anstreicher, Müller, Musikant, Klavier, Gertner, Glaser, Gerber, Pauker, négy százszor fordul elő. Huszonötöt Biernek neveznek, néhányat Biermannok, Bierbreuernek, néhányat Bierhoffnak, 3-at Brandweinnek és egy urat Schmil Wodkának. Kettőnek a neve Tokayer, tizenkettőnek Traube, igen soknak Weinberg, Weinreb, Weinsaft, stb. A Nikotint dr. Tabak s egy Knaster nevű ur képviseli. Igen sok az állati név. Közül százötven Adler, százötven Baer, Behr, tizenkét Brummer, kétszáz Löwe, Löwenberg, Löwenbein, Löwenherz, stb. Háromszáz Wolff, hetvenöt Fuchs, husz Gans, három Gimpel, ötven Haase, négy száz Hirschfeld stb, Százötven Katz, ötven Hahn. Vannak kellemetlen állapotú nevek: három Laus, egy Rehbock, egy Tiger és hét Wurm. Az arany az elképzelhető legtöbb összeköttetésben fordul elő háromszázszor, Goldberg, Goldbaum, Goldapfel, Goldglanz, Goldfarb, Goldfeld, Goldhirsch, Goldkorn, Goldstein stb. Az ezüst körülbelül kétszázszor: Silbermann, Silberberg, Silberstrom, stb. A kölesnadók és kölesönvevők szintén szerepelnek. Öt Borger él Berlinben és egy Borgenicht. Van egy Schweinwexler, két Schuldenfrei és harminc Rotschild.

— **SIRKÓAVATÁS.** A napokban avatták az egy év előtt elhunyt R. Naftóli Hercz Ringwald síremlékét a budapesti orth. temetőben. A megboldogultnak Svájcban lakó fia és dr. Abrahamsohn chevra-főtikár tartottak beszédeket.

— **A PÁPAI „JESIVO KETANO”** intézet, mely R. Slajmaj Jákaj Ungár céltudatos, kitűnő pedagógikus vezetése alatt áll, a napokban vizsgálatokat tartott. A fiatal növendékek a különféle talmudikus témákból (szűgő) bámulatos előmenetelt tanúsítottak.

— **A SZIKSZÓI JAHRZEIT** Tamiz 12-én, kedden lesz. A tanítványok és egyéb hívek felkértek, hogy asznap *misnájszt* tanuljanak, a megdicsőült lelkiüdvéért. Neve: *Menachem Mendl ben Perl Cháje*.

— **ANTISZEMITIZMUS ÉS FÜR-DÓBOJKOTT.** Németország Thüringia nevű tartományában a nemzeti szocialistáknak nevezett fajtádók jutottak többségre a tartománygyűlésen s így az egész tartományban féktelen antiszemita kilengések fordulnak elő. Thüringiában fekszenek *Erfurt, Weimar* stb. városok, amelyeknek környékében sok, első sorban német-zsidók által látogatott üdülőhely és fürdő van. Ez idén elmaradtak természetesen a nyaralók. Most a thüringiai szállodások s penziótulajdonosok siránkoznak s tiltakoznak kormányzatuk ellen.

Családi hírek

Fejér Klári és *Steiner Sándor* f. hó 6-án tartják esküvőjüket Budapesten.

Adler Annuskát, a néhai forróencsi főrabbi z. c. l. leányát, eljegyezte *Schwartz Mór*, a szarvasi Tiferesz Bachurim elnöke.

Mészáros Irénke Nagymegyer és *Deutsch Mór* Somorja, f. hó 1-én Nagymegyeren házasságot kötöttek.

Geczovits Biri (Budapest) június 29-én tartotta esküvőjét *Vitrácl Gábor* urral (Nagyvárad).

*Schiller Eszti*ke Sárvár és *Teitelbaum Márton* Erdőbénye—Sátorajauhely, jegyesek.

Krausz Böske, Krausz Mór felgyházi hitk. elnök leánya és dr. *Weisz Aladár* budapesti orvos, jun. 17-én tartották egybekelési ünnepélyüket a Kazinczy-u. templomban.

Müller Helén, néh. Müller Simon farkasdi rabbi leánya és *Kóth A. Ch.*, Verbó, Nagyszombat házasságot kötöttek. A szertartást Müller Joél nádasí és Müller Salamon szécsényi főrabbi végezték.

Szerkesztői üzenetek

SZEGHALOM. 1) Nevezett hitközségekben nincs orthodox frakció. A tagok számát pontosan nem tudjuk. B. lehet kb. 600 tagu; M. talán a harmadrésze. 2) Nem aktuális. — **FRIEDMANN JENŐ**, Bp.: E helyen regisztráljuk b. bejelentését, miszerint az *Országos Tomché Jesivósz* részére a mult számunkban az ön nevében nyugtatott összeg nem az ön, hanem az összeget beküldő ur adománya. — **ALSÓÁBRÁNY**: Több oldalról kaptunk jelentést. — „ZSIDÓ HUMOR”: 1) Nekünk csak az iránt van kifogásunk, ha saját neve alatt közöl dolgokat, melyek már németül megjelentek. A neológ sajtónak átengedjük a szellemi támogatást. 2) Az illető ur megkapja a levelet közelebbi cím nélkül is. — **HÜSÉGES ELŐFIZETŐ**, VAJA: 1) Nincs hitoktatói oklevelet kiállító intézet. Ha rabbitól van bizonyítványa, akkor az elegendő, hogy hittant taníthasson. 2) Igen. — **CEDEK CEDEK**: Be kell jelenteni az esetet az Országos Rabbiegyesületnek (Bp. Rákóczi-ut 17.) s elégtételt kérni. — **N. R.**: Az utlevelet lejártá előtt meg kell hosszabbítani, vagy új utlevelet váltani. — **BÓCHÜR**: 1) Der Israelit. 2) Verein zur Förderung ritueller Speisehäuser, Hamburg. 3) Svájcban nem vágathatnak marhahúst, hanem a szomszéd Németországból hozatják. — **ST.**: Balatonalmádiban orth. vendéglő nincs.

Hírek a nem-orth. világból

— **Üzenetváltás a szószékekről.** A *Zsidó Ujság* megemlékette, hogy soviiásjz második napján a megbetegedett dr. *Fischer Benjámín* helyett a rombach-uccai templomban a *mazkir*-beszédet dr. *Hevesi Simon* főrabbi tartotta, kis, rövid taliszban, de rendkívül nagy sikerrel: *zokogás töltötte el a templomot*. Ez arra indította dr. Fischert, hogy legközelebbi szónoklatában erélyesen kikeljen azok ellen, akik a könnyzacsókra építik a zsidóságot. Amire természetesen dr. Hevesi Simon „*Kórach*” hetiszakasról tartott elmélkedésében megállapította a dohány-uccai templomban, hogy az igazi konzervativizmus nem tekint egyéni szempontokra s személyes célokra, hanem csupán az ügyet tartja szem előtt.

— **A pestmegyei izraelita községkerület közgyűlése.** Magyarországnak legnépesebb községkerülete, a kétszázezer lelket számláló pestmegyei (VI) kerület báró *Kohner Adolf* elnöke alatt most tartotta évi közgyűlését. Az elnök a magyar zsidóság köszönetét tolmácsolta gróf *Apponyi Albert* előtt, aki a népszövetség mult évi ülészakában tiltakozását fejezte ki a palesztinai vérengzések ellen. Ezután dr. *Endrei S. Henrik* főjegyző terjesztette elő az évi jelentést. *Stern Samu*, pesti hitk. elnök, dr. *Hevesi Simon* vezetőfőrabbi s mások felszólalása után a közgyűlés a jelentést tudomásul vette. Közfelkiáltással báró *Kohner Adolf*ot a községkerület elnökévé, dr. *Eulenberg Salamon* udv. tanácsost elnökhelyettesé és dr. *Endrei S. Henriket* alelnökké választották meg. A községkerületi bíróság elnökei dr. *Jacobi Béla* kormányfőtanácsos és dr. *Lissauer Lajos* kuriai bíró lettek. A közgyűlés dr. *Hevesi Simon* főrabbi imájával zárult.

Megmentve

Német-zsidó elbeszélés 17. Irta: Guggenheimer S.

Bár kenyér és gyümölcs is volt az asztalon, a doktorné többször kínálta barátságosan étellel, mitsem használt. Szobájában könnyebülten lélegzett fel, de bensejében forrtak és tomboltak az ellentétes érzelmek. Beesteledett. Tudta, hogy a szombat tilalma ilyenkor már megszűnt, hogy most már irhatna atyjának, — de mit írjon neki? ... Atyja nagyon vétkezett ellene, de mégis csak az atyja. Elhatározta, hogy ezentul a vallás szabályait szigoruan meg fogja tartani, de azt is, hogy atyja tiszteletlen szót tőle hallani nem fog. Szobájában izgatottan sétált fel és alá, midőn az ajtó csendesesen megnyílt és azon az intézet tulajdonosa lépett be:

— Mi baja van, Jánkele — kérdi aggódva Seebach dr. Éjfél elmúlt, miért nem fekszik le? Ma este mit sem evett, ugylátszik, nevelőszüleinél tett látogatása túlságosan felizgatta. Legyen okos, feküdjék le és igyekezzék elaludni. Nem szeretném önt derék nevelőszüleinek látogatásától eltántani.

Ez hatott. Jánkele megígérte, hogy azonnal lefekszik és Seebach eltávozott a szobából. És bár a lelkiismeretes fiu szavát tartotta, elaludni nem tudott. Álmatlanul hanykolódott ágyában. Reggelinél és ebédnél száraz kenyeret evett. Ebéd után megkérte a doktort, engedje meg, hogy Maibaumékát meglátogathassa.

— Nagyon sajnálom, Jánkele, de most ezt nem engedhetem meg. — Csak egy rövid órácskára — kérlette az ifju reszkető hangon. — Kedves fiam, legnagyobb sajnálatomra, nem engedhetem meg. Mivel ön tegnapelőtt tudatta papájával, hogy a nevelőatyjával találkozott, én ma reggel ezt a sürgönnyt kaptam édesapjától:

Tartsa Jánkelet távol Maibaumékától, holnap délben érkezem, Kö-nigstein. — A sürgöny engemet az első percben meglepett, de igazoltnak látom, ha meggondolom, mennyire felizgatta önt a Maibauméknál tett látogatása. Amint feleségem mondja, ön tegnap dél óta semmit nem evett. — Ettem, de csak kenyeret. — Kenyeret, azt épen nem lett volna szabad ennie. Pecsénye, vagy leves, az kell önnek. Kísérlejen meg egy csésze levest, az majd jót esz önnek.

Jánkele elutasítólag rázta a fejét és köszönetül halkán néhány szót mondott. Ekkor a doktor valami üdítő italt ajánlott fel a fiúnak, amit szívesen fogadott.

— És most, kis barátom, mondja el nekem, mit hallott a Maibauméktól? — kérdezte Seebach dr. az ifjutól.

— Azt, hogy zsidó vagyok! — Hogy zsidó volt, talán így akarta mondani. Nos, ezt én is megmondhattam volna önnek. De nem értem, miért izgatta ez fel ennyire; hisz nem szégyen a zsidó fajtából származni. Üdvözítőnk szintén zsidónak született és korunk néhány kimagasló alakja ugyancsak zsidó. És ön kétségbeesik, midőn megtudja, hogy zsidónak született?...

— Ellenkezőleg, azért, hogy ezt csak most tudtam meg.

— És miért kellett volna ezt előbb megtudnia?

— Hogy már ezelőtt is megtarthattam volna a vallásom törvényeit.

— Vallása törvényeit? Mit törődik ön a zsidó vallás törvényeivel? Jóllehet, zsidónak született, de most keresztény vallásu!

— Dehogy, dehogy, szó sem lehet róla...

— De bizony, ön keresztény — viszonzta dr. Seebach. — Szüle-

tése után 4 hónappal megkeresztelték.

Jánkele erősen tagadólág rázza a fejét: — I-ten engem zsidónak teremtett s nincs a világon hatalom, mely azon változtatni képes lenne. Sőt, még azok is, akik saját maguk kikeresztelkedtek, — zsidók maradnak.

— Ön tehát valóban zsidónak tartja magát?

— Mindenkör.

— S ez okból tartózkodott tegnap óta a húsnemű ételektől?

— Csupán ez okból!

— Édes I-tenem! Itt megáll az ember esze. Szerencse, hogy holnap megjön édesatyja, aki majd észre téríti. Arra pedig különösen kérem, ne bizalmaskodjék ez ügyben társaival, bizonyára nem tesszene majd atyjának, ha erről bárkinek is beszélt.

— Most sem beszéltem volna, ha az igazgató ur nem forszirozta...

— Tudom, tudom, nem szokott fecsegni. Én bírtam rá a közlésre, amit nem bántam meg, mivel ezáltal a lelkiismerete megkönnyebült. A közlés önnek előnyére vált: máris sokkal üdébb az arca, mint azelőtt volt. Csak végtelenül sajnálom, hogy nem sikerült agyállyait elosztatnom...

Dr. Seebachnak igaza volt, a fiúnak javára vált, hogy izgató titkát, mással közölte; biztosabban, szabadabban tekintett szét és könnyebben lélegzett fel, amidőn a doktor dolgozószobájának küszöbét átlépte. De amidőn ismét magára maradt, visszaesett előbbeni aggódó, sötét mélaságába. A két átvirrasztott éjszaka után a szokottnál korábban feködt le és szeméire mély álom nehezedett. A nap már magasan ragyogott az égboltozaton, amikor Jánkele felébredt. Az ajtón halcan kopognak, Seebach dr. lép a szobába.

— Jó reggelt, kedves Jánkelem, hogy érzi magát?

(Folyt. köv.)

Pályázatok

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér.

A SOPRONI AUT. ORTH. IZR. HITKÖZSÉG *sajchet*-állásra pályázatot hirdet. Megkívánatik, hogy a pályázó: **שׂוֹרָב מוֹמַחָ לְרַבִּים וְקוֹרָא** és kiváló *Baal Tfilo* legyen. Kérvények három elismert orth. rabbitól nyert *kabosz*-szal, a magyar állampolgárságot, családi állapotot és az eddigi működést igazoló okmányokkal felszerelve, alulirt elnökséghez küldendők. Fizetés megegyezés szerint. A próbaelőadásra meghívottaknak a költséget megtérítjük. Sopron, 1930 június 26.

Dr. Weiler Béla s. k. hitk. elnök.

A GYÖNGYÖSI AUT. ORTH. IZR. HITKÖZSÉG rituális mészárszékét egyedárusítással bérbe adja. Felkérem mindazon mészáros iparosokat vagy vállalkozókat, kik erre pályázni kívánnak, hogy ebbeli kérelmüket a fenti hitközség elnökségének mielőbb adják be. Az érdeklődő jelentkezőkkel ismertetni fogjuk a nagyon kedvező feltételeket. A gyöngyösi aut. orth. izr. hitközség nevében: *ifj. Herrmann Miksa* hitk. elnök.

Csodaszép parókák

Tartós ondolás (Dauerwellen) és hajfestések. — Szolid árak!

Pock Károly
hőlgynyodrász
Budapest
VI. Andrassy-ut 19
Telefon Aut. 199-10

Katzburg Salamon
könyvnyomdája
Budapest, Dob ucca 28.
Elvállalja mindennemű nyomtatványok elkészítését. — Specialista héber nyomtatványokban.

Apróhirdetések

Hirdetési díjszabás: minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. *Allást keresőknél* szavankint 18, vastagon szedett betűkből 26 fillér. Apróhirdetések felvétele: Budapest, VII., Sipucca 10. — Jelíges levelek kettős borítékban válaszbélyeggel ugyanoda intézendők. — Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közölhetők.

HUSZONEGY esztendő óta közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi ut 57/b. — Telefon. — cégnélküli levelezés.

KIZÁRÓLAG előkelő körökben, házasságokat legdiszkrétebben közvetít Meisels héber könyvkereskedés és táliszszövedő, Rombach-u. 8. A Rombach templommal szemben.

ROKONOMAT, intelligens leány, kimondott szépség, férjhez adnám önálló iparoshoz vagy kereskedőhöz. Hozomány kelengyén és butorion kívül 5000 P. „Vallásos” jelígre válaszbélyeggel.

FIATAL, intelligens, szépnek mondott leányomat megfelelő hozománnyal férjhez adom, szigorúan vallásos, existenciával bíró fiatalemberhez. Ajánlatokat „*mazl*” jelíge alatt továbbít a kiadóhivatal. (Válaszbélyeg).

HUGOM részére, ki talmidchóchom leánya, szép, csinos, elsőrendű női szabó, keresek házasság céljából *bóchür talmid-chóchom, jóré somájimt.* 3000 P hozománnyal és kelengyével. Ha az illető kitanulja a *schiteszt*, egy jó *sajchet* állást is kaphat. Ajánlatok „*mejücheszesz*” jelígre kéretnek. (16 fill. bélyeggel.)

orth. כשר
őzv. Feldmann I.-né
Fenákel F. étkezdője Budakeszin
Virág völgy-u. 12. Valódi házi koszt.

אֲרַמָּה. כֶּשֶׁר אֶף לַמַּהְרִין מִן הַמַּהְרִין!
LAURANA fűrdő, ABBAZIA mellett.
A legkellemebb tengeri nyaralóhely, gyönyörű szobákkal, balkonnal, kilátás a tengerre. — **Elsőrendű orth. magyar konyha, melyet a vallásosságáról híres máramarosszégyi talmudtudós Reb Jákaaj Grünwald, z. c. l. leánya vezet.** Napi pensió 28—38 lira. Kérjen prospektust.

HAZTARTÁS minden ágában s az összes irodai teendőkben jártas vallásos családból való leány megfelelő alkalmazást keres, jobb orth. családban. Szíves megkereséseket „*Somré Sabosz*” jelígen a kiadó továbbít.

NYÁRI hónapokban fiuk héber tanítását, valamint *barmicová* előkészítését olcsón vállalom. Mohrer Oszkár, Király-u. 41. II e. 16.

KÜLÖNBEJÁRATU nagy utcai szoba, telefon és fürdőszoba használatlaltal, irodának és egyéb célokra is igen alkalmas, kiadó. Király-u. 43—45. III. 22.

SÜTŐTANULÓT keresek jó orthodox házból. Gottlieb Jenő, Konyár, Bihar-megye.

SIRKÖVEK minden kivételben legolcsóbb gyári áron
Schreiber Jakob villanyerőre berendezett sirközmében, *Debrecen*, Hunyadi-utca 14. sz.

כשר
Pension und Restauration
HERMINE EICHNER
Baden bei Wien, Rolletgasse Nr. 7
GANZJÄHRIG GEÖFFNET
Zentralheizung, Warm- und Kaltwasser
Interurban Nr. 1032/4

Trencsénteplic-fürdőn
a legjobb orth. kóser penzió a Fischhof-féle vendéglő a park közvetlen közelében. Elismert kütinő konyha és kiszolgálás. — Tulajdonos:
Fischhof Adolf vendéglős
Galántáról.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos
GROSZBERG JENŐ

Spatz Henrik könyvnyomdája
Budapest, VII., Kertész-utca 21.

אללנעמיינע יידישע צייטונג

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VII., Sip ucca 10. sz.
Telefon: J. 425-90. Csekkszám: 50.791.
Egész évre 20 pengő

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

A tamüzi bőjt előtt

Ha figyelmünket elterelve a hazai felekezeti élettől, amely nyomasztó viszonyaink és a nyári holtsezon miatt oly kevés lendületet s élénkséget mutat, az *egyetem-szidóság eseményei felé fordulunk*, akkor leköti figyelmünket egy oly tárgyalás, amelynek helye, anyaga, lefolyása s várható eredménye mindenképen jellemző a zsidóság ama helyzetére, amelyet a vasárnap bekövetkező *sivó ószor beszamüz* jelképez. Ama nap ugyanis, amelyen a hagyomány szerint *öt baj* is érte a zsidóságot: az aranyborjút imádó nép miatt összetörték a frigyablák; majd a későbbi időben a szent város ostroma alatt megszünt a szentélyben a mindennapi áldozat; rést ütöttek a város falain; a pogány hadvezér elégette a Tóra-tekercseket és bálványképet állítottak fel az egyetlen, láthatatlan, de mindenütt jelenlévő I-ten tiszteletére szentelt hajlékban.

Sivó ószor beszamüz emlékei teltik meg a zsidó ember lelkiületét, amikor a most Jeruzsálemben folyó tárgyalást olvassa, amelynek anyaga a Szentfal körüli vita. A *Kajszél Maaróvi-t*, amely a régi jeruzsálemi szentélynek maradványa, amelyről a hagyomány azt tanítja, hogy a *sechinó*, az i-teni dicsőség nem távozott el tőle a szentély összeomlása után sem, a *templom lerombolása után hatszáz évvel később keletkezett izlam-vallás hívei saját tulajdonuknak akarják nyilvánítani* s politikai okokból már hónapok óta mindenféle aljas eszközökkel megakadályozzák a Szentfal előtti zsidó ájtatoskodásokat.

A Népszövetség egy svéd úr elnökléte alatt működő hármast zottságot küldött ki a kérdés ta-

nulmányozására. A zsidó tanuk felvonulnak annak bizonyítására, hogy a zsidók a Szentfal előtt mindig háboríthatatlanul imádkoztak, ott frigyszekrényt s egyéb i-tentiszteleti szerelvényeket használtak, odavitt padokon ültek. Okiratilag sohasem kellett ezt a dolgot megállapítani s fixirozni, mert mindenki tudta, hogy a fal a zsidó szentély maradványa s hogy a zsidók a fal mögött levő területet nem akarják s nem is akarhatják maguknak lefoglalni, mert a vallástörvény szerint *öt baj* is érte a zsidóságot: az aranyborjút imádó nép miatt összetörték a frigyablák; majd a későbbi időben a szent város ostroma alatt megszünt a szentélyben a mindennapi áldozat; rést ütöttek a város falain; a pogány hadvezér elégette a Tóra-tekercseket és bálványképet állítottak fel az egyetlen, láthatatlan, de mindenütt jelenlévő I-ten tiszteletére szentelt hajlékban.

Sivó ószor beszamüz emlékei teltik meg a zsidó ember lelkiületét, amikor a most Jeruzsálemben folyó tárgyalást olvassa, amelynek anyaga a Szentfal körüli vita. A *Kajszél Maaróvi-t*, amely a régi jeruzsálemi szentélynek maradványa, amelyről a hagyomány azt tanítja, hogy a *sechinó*, az i-teni dicsőség nem távozott el tőle a szentély összeomlása után sem, a *templom lerombolása után hatszáz évvel később keletkezett izlam-vallás hívei saját tulajdonuknak akarják nyilvánítani* s politikai okokból már hónapok óta mindenféle aljas eszközökkel megakadályozzák a Szentfal előtti zsidó ájtatoskodásokat.

zelében. Az egyik tanu egy filmre hivatkozott, amely az arabok állításait megcáfolja, mert az ájtatos tömeget ábrázolja teljesen úgy, mintha templomban lennének.

...Semleges országokból való férfiak előtt folyik a tárgyalás. Talán nem is értik, hogy miért támadnak egymás ellen ádáz gyűlölettel egy rom miatt? Talán nem is értik, miért tör ki sirásban az öreg samesz, amikor ráterelődik a szó arra, hogy egy év óta mennyi lealáztatásban van része az ájtatoskodóknak? De remélhető, hogy a mostani tanukihallgatásnak nem lesz a *Shaw*-bizottság működéséhez hasonló lefolyása. A *Shaw*-bizottság kihallgatta a tanukat, a zsidók kézzelfoghatólag bizonyították az augusztusi gyilkosságok igazi okait és a *bizottság angol politikai okokból elkente a dolgot és az igazságot*. A mostani bizottság talán nem lesz tekintettel az angol politikai érdekekre, talán ki fogja mondani a zsidóknak a Szentfalhoz való maradéktalan imádkozási jogát... De mégis szomorú az egész... *A gyermekeknek bizonyítani kell anyjukhoz való hozzátartozásukat. Amit a hódító római császárok megengedtek, azt a beszivárgott arab földzúsorások el akarják tiltani...*

Valóban, *Sivó ószor beszamüz* hangulatát egészíti mindez ki s megerősíti szívünkben a hitet, hogy csak I-ten fogja Izráélt megváltani s jogaihoz juttatni. Igen, mindez megerősíti a régi tradíciót, hogy csak a *Mindenható* építi fel majdan szentélyét, városát, országát. „*Baj-né Jerusolájim Hasém, nidché jisz-roél jechanész.*”